Otázka: Ústava

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Ales

ÚSTAVA (KONSTITUCE)

Je právní akt s nejvyšší právní silou ve státě. Všechny ostatní právní normy z ní vycházejí a musí s ní být v souladu.

Vývoj ústav:

- **únor 1920** – platila až do roku 1948, v roce 1945 novelizována dvěma zásahy
  - duben 1945 – Košický vládní program
  - od roku 1945 až do 1948 – Benešovy dekrety
- **PŘECHODNÁ (PROZATÍMNÍ)** – 13. listopad 1918
- **květen 1948 – ÚSTAVA LIDOVĚ DEMOKRATICKÁ (ASYMETRICKÁ)** – **červenec 1960 – SOCIALISTICKÁ (až do roku 1993)**
- **1.1. 1993 – ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY**

ÚSTAVA ČR

Byla schválena českou národní radou 16. prosince 1992, v platnost vstoupila 1.1. 1993

Skládá se z:

- **preambule** (úvod, předmluva, prohlášení) – vyjadřuje základní tradice
- **osm Hlav** . celkem 113 článků
    1. Hlava I.: základní ustanovení – podstata státu
    2. Hlava II.: moc zákonodárná – senát, poslanecká sněmovna, …¨
    3. Hlava III.: moc výkonná (prezident ČR)
    4. Hlava IV.: moc soudní
    5. Hlava V.: nejvyšší kontrolní úřad – nezávislý kontrolní orgán – kontroluje zacházení se státním rozpočtem
    6. Hlava VI.: česká národní banka – guvernér
    7. Hlava VII.: územní samosprávy
    8. Hlava VIII.: přechodné články (dodatkové)

Součástí ústavy je listina základních práv a svobod, která byla ve stejný den přijata a uplatněna, byla vytvořena v souladu s deklarací OSN.

LEGISLATIVNÍ PROCES

Je proces přijímání zákonů, jehož pravidla bývají zakotvena v ústavě a v jednacím řádu parlamentu.

- zákonodárná iniciativa – možnost navrhovat zákony, měnit stávající zákony, rušit staré zákony
- návrh podává: **skupina poslanců, poslanec, vláda, senát, správa vyšších samosprávných celků**
- návrh se projednává v poslanecké sněmovně – pokračuje do senátu – prezident – jestliže prezident neschválí, vrací se do poslanecké sněmovny – schvaluje se – vyhlášení o zapsání (vyškrtnutí starého zákona)
- podpis zákona: **prezident, premiér (=předseda vlády), předseda poslanecké sněmovny**

Vývoj ústav:

PŘECHODNÁ (PROZATÍMNÍ) – 13. listopad 1918

29. **únor 1920** – platila až do roku 1948, v roce 1945 novelizována dvěma zásahy

duben 1945 – Košický vládní program

od roku 1945 až do 1948 – Benešovy dekrety

3. **květen 1948 – ÚSTAVA LIDOVĚ DEMOKRATICKÁ (ASYMETRICKÁ)** –

červenec 1960 – SOCIALISTICKÁ (až do roku 1993) 5. 1.1. 1993 – ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

Zákonodárná moc (legislativní)

POSLANECKÁ SNĚMOVNA + SENÁT = PARLAMENT

představuje dvoukomorový Parlament ČR, skládá se z

Poslanecké sněmovny (200 poslanců) a Senátu (81 senátorů).

silnější je **Poslanecká sněmovna:** přijímá návrhy zákonů, v

čele je předseda – volený i odvolávaný sněmovnou,

předseda svolává, zahajuje, řídí a ukončuje schůze,

navrhuje projednávání bodů. Poslanci vytvářejí

tzv. posl. kluby, pokud nejsou členem žádného klubu

nezávislí. Poslan. sněmovna zřizuje výbory: mandátový

a imunitní výbor (ověřují mandáty poslanců a jednají

o poslanecké imunitě), petiční a organizační výbor

(organizuje práci sněmovny apod.),

rozpočtový výbor (projednává návrh státního rozpočtu)

enát: zvolen v roce 1996, není rozpustitelný,

- obměňuje se každé dva roky (třetina členů) –
- zaručení politické kontinuity.
- Zástupný legislativní orgán v případě rozpuštění
- sněmovny – přijímí zíkonná opatření(platí
- až do zvolení nových poslanců) „brzda Posl. sněmovny“ –
- neschvalí nebo vrátí návrh zákona pozměněný, organizace
- je podobná jako u Posl. sněmovny.

– **Mandát**: – právo zastupovat voliče – získává se jenom ve volbách

Výkonná moc:

PREZIDENT, VLÁDA + STÁTNÍ APARÁT

(ÚŘADY. MINISTERSTVA, …)

- představována: prezident, vláda, orgány
- státního aparátu (úřad práce, pozemkový úřad,
- sociální odbory, hygienická stanice, finanční a
- školský úřad, veterinární stanice, policie, ministerstvo
- zemědělství, informatiky, ochrana životního prostředí, …
- jsou podřízeny příslušnému ministerstvu

Soudní moc:

ÚSTAVNÍ SOUD + SOUSTAVA SOUDŮ

- v ČR je vykonávaná

- Ústavním soudem a soustavou soudů
- soudy jsou nezávislé, soudci jsou jmenováni prezidentem
- bez časového omezení a jsou neodvolatelní

Ústavní soud: v Brně – posuzuje, zda je dodržovaná ústavnost,

nejsou porušovaná lidská práva nebo zda přijatý zákon

není v rozporu s ústavou a právním řádem, 15 soudců

(starších 25 let) jmenovaných na 10 let prezidentem se souhlasem Senátu

Soudní systém:

– 4 – stupňový – nad ním je Ústavní soud

dohlíží na dodržování ústavy) – porušení pravomocI prezidenta a špatný průběh voleb)

- Ústavní soud – sídlo v Brně
- struktura:

1. okresní (oblasti občanskoprávní,
2. pracovní rodinné,..), krajské soudy
3. (věci právně složité a společensky významné)
4. vrchní soudy (Praha, Olomouc) – zákony a jiné právní předpisy
5. Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud (Brno) –
6. člověk versus správní instituce (nemá nižší stupně)

Je složena z preambule a 6 hlav (44 článků), které se věnují 5 základním

okruhům práv (hlavy II – V):

1. **Základní lidská práva a svobody** –

zaručují člověku důstojnost v základních oblastech jeho života,

např. právo na život, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí,

osobní svoboda, právo na lidskou důstojnost a ochranu jména

nebo jiných údajů o své osobě, právo na majetek,

nedotknutelnost obydlí, tajemství listovních,

telefonických a podobných zpráv, svoboda

pohybu a pobytu, svoboda myšlení, svědomí

a náboženského vyznání.

2. **Politická práva** – vytvářejí pro občany možnost

účastnit se veřejného politického života, ochranu v

rovině občanské a veřejné, např. svoboda projevu,

právo na informace, petiční právo, shromažďovací

právo, právo sdružovat se, právo volit.

3. **Práva národnostních a etnických menšin** – chrání před diskriminací,
4. násilným tlakem většinového národa a před násilnou asimilací,
5. např. právo na všestranný rozvoj vlastní kultury, právo na vzdělání
6. v mateřském jazyku a jeho užívání v úředním styku.
7. **Hospodářská, sociální a kulturní práva** – garantují jistou úroveň života,

která pro jednotlivce znamená důstojnou existenci a umožní mu

rozvíjet svou osobnost, např. právo na svobodnou volbu povolání

a právo podnikat, právo získávat prostředky pro životní potřeby prací,

právo sdružovat se v odborových organizacích, právo na stávku,

právo na odměnu za práci a uspokojivé pracovní podmínky, právo žen,

mladistvých a zdravotně postižených na zvýšenou ochranu zdraví při práci,

právo na důchodové a sociální zabezpečení, právo na ochranu zdraví,

ochrana rodičovství a rodiny, právo na vzdělání, autorská práva k

výsledkům tvůrčí duševní činnosti, právo na příznivé životní prostředí.

8. **Právo na soudní a jinou právní ochranu** – zajišťuje korektnost a spravedlnost

soudního jednání, aby byla vyloučena justiční zvůle, např. možnost domáhat

se svého práva u nezávislého a nestranného soudu, právo obviněného

odepřít výpověď, právo na obhajobu, právo na veřejný proces

bez průtahů, presumpce neviny, nikdo nesmí být dvakrát souzen za totéž.

1. PREZIDENT
2. PŘEDSEDA VLÁDY = PREMIÉR
3. PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY – POSLANECKÁ SNĚMOVNA
4. PŘEDSEDA SENÁTU – SENÁT

C + D = PARLAMENT

INTERPELACE = právo senátora ptát se kohokoliv ze členů

vlády na cokoliv/ povinnost – dostat odpověď (hned nebo do 15 dnů)

ZÁKONY, KTERÝMI SE NEZABÝVÁ SENÁT = státní rozpočet,

zákon o vyhodnocení státního rozpočtu – závěrečný účet

POČTY HLASŮ PRO PŘIJETÍ ZÁKONA:

Schvalování normálního zákona – nadpoloviční většina 1/3 = 34 poslanců

Mezinárodní smlouvy apod. – nadpoloviční většina = 101 poslanců/ 41 senátorů

Vyhlášení válečného stavu – 3/5 poslanců, 3/5 senátorů

NESLUČITELNOST FUNKCÍ

P x S

P, S X Prezident, Soudce (může být ministr, ale nesmí být na vysoké pozici)

PO VOLBÁCH:

nepsané pravidlo – vládu sestavuje předseda vítězné strany

když ji neschválí, následuje 2. krok

2. krok = prezident určí někoho, kdo sestaví vládu (napsáno v ústavě) –

když ji neschválí, následuje 3. kolo

3. kolo = předseda poslanecké sněmovny určí, kdo bude sestavovat vládu –

po neschválení – rozpuštění poslanecké sněmovny

předčasné volby